

CALEA LUNGĂ CĂTRE REPREZENTAREA EGALĂ ÎN PARLAMENT

Analiza alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 prin prisma
dimensiunii egalității de gen

CUPRINS

SUMAR EXECUTIV	3
INTRODUCERE.....	4
I. REPREZENTAREA DE GEN PE LISTELE DE CANDIDAȚI.....	5
II. REPREZENTAREA DE GEN ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA.....	8
III. VENITUL CANDIDAȚILOR	11
IV. REPREZENTAREA DISTRIBUȚIEI DE GEN ÎN SPAȚIUL MEDIATIC.....	14
V. PERSPECTIVA ALEGĂTORILOR	18
Anexa 1: Metodologia sondajului de opinie	23
Anexa 2: Structura generală a eșantionului.....	24
Anexa 3: Structura eșantionului în dependență de nivelul de participare/interes în procesele electorale.....	25
DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE	26

AUTORI:

Alina ANDRONACHE

Alexei BUZU

Veaceslav BĂTRÎNESCU

SUMAR EXECUTIV

Scrutinul electoral din 11 iulie 2011 a înregistrat tendințe pozitive, cu toate aceste pe unele domenii se mențin inegalități de gen. Progrese au fost înregistrate la modul de prezentare a bărbaților și femeilor în calitate de candidați, a crescut numărul femeilor care au acces în legislativ și s-a îmbunătățit percepția alegătorilor față de participarea femeilor în politică. Cu toate acestea, observăm menținerea inegalităților cu privire la veniturile și posibilitățile economice ale candidaților bărbați și femei, dar și accesul lor la mass-media.

Sistemul de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de plasare pe liste) a sporit numărul femeilor în legislativ. Astfel, în primele 10 locuri din lista de candidați, cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament, s-au regăsit 42,7% de femei. În total, în anul 2021, s-a înregistrat cea mai mare pondere a femeilor candidate la funcția de deputată - 46.7%. Un număr mai mare de candidate pe liste a crescut și numărul femeilor deputate: cu aproximativ 12% mai mare față de scrutinul din 2019 și cu 16% mai mare față de scrutinul din 2014. Prevederile de plasament a asigurat o repartizare mai echitabilă a candidaților și candidatelor și nu a permis ca numărul femeilor deputate să fie afectat de schimbările repetate din liste. Conform rezultatelor alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, în legislativ au acces 41 de deputate. După operarea tuturor remaniierilor în desemnarea funcțiilor de conducere, datorită prevederilor de plasament, numărul femeilor nu a scăzut, dar a crescut.

Cu regret, în continuare se mențin inegalitățile la capitolul venituri ale candidaților și candidatelor. Analiza declarațiilor pe venit ale candidaților arată că o candidată are un câștig mediu de aproximativ 258,3 mii MDL, comparativ cu 425,7 mii MDL în cazul bărbaților, ceea ce reprezintă 60% din venitul bărbaților. Averele femeilor candidate este mai mică față de averea bărbaților candidați și mai puțin valoroasă. De exemplu, valoarea medie a autoturismelor declarate de femei candidate la fel constituie circa 1/3 din valoarea autoturismelor deținute de bărbați.

În campania electorală, spațiul mediatic continuă să fie dominat de bărbații candidați. Femeile candidate au fost mai puțin prezente în dezbaterile și publicitatea electorală, dar și talk-show-urile din perioada campaniei electorale. Din numărul total al persoanelor prezente la dezbaterile organizate, doar 15,4% au fost femei candidate, comparativ cu 84,6% bărbați candidați. Deși au reprezentat 40% din candidați, femeile candidate au avut la dispoziție doar 22,7% din timpul de emisie din perioada electorală. Spoturile în care au fost prezente doar femei sau au predominat femei (în cele mixte) au constituit doar 11,9% pe întreaga campanie electorală. Cea mai frecventă apariție în spoturile difuzate în cadrul campaniilor a fost a bărbaților (66,1%). Femeile practic lipsesc din platourile talk-show-uri politice. În cele 61 de emisiuni monitorizate doar 13 % dintre participanții principali și 17,6% dintre cei secundari au fost femei.

Stereotipurile și percepțiile cu privire la rolurile de gen se atenuază. Chiar dacă problema stereotipurilor de gen este una semnificativă, putem constata că în Moldova se atestă o tendință robustă de atenuare a acestora. Spre exemplu, în anul 2009, 32% din cetățeni considerau că femeile erau mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere, în anul 2018, această pondere a scăzut la 19% iar în anul 2021 (în perioada campaniei electorale) această pondere a scăzut la 12%. Această tendință este valabilă și pentru toate stereotipurile de gen cum ar fi cele legate de rolurile de îngrijire sau rolurile tradiționale ale bărbaților.

INTRODUCERE

Calea lungă către o reprezentare echitabilă de gen în procesul electoral și decizional a început în 2006. De la adoptarea în 2006 a [Legii nr. 5 privind asigurarea egalității de șanse între femei și bărbați](#) și până în 2021, au fost aprobate mai multe măsuri legislative, au fost implementate o serie de strategii și planuri de acțiuni naționale menite să promoveze egalitatea de gen, printre care și reprezentarea echitabilă a femeilor și a bărbaților în procesul decizional. Cu toate acestea, eficiența acestora a fost redusă esențial prin deciziile ulterioare ale Organului Legislativ. Spre exemplu, în anul 2016 a fost introdusă prin lege cota de 40 la sută de reprezentare minimă a ambelor sexe în organele de conducere și în listele electorale. Aceste modificări au fost esențiale pentru asigurarea principiului egalității de gen în politică, totuși ele nu au reușit să genereze rezultate, întrucât Republica Moldova a trecut în 2017 la un nou tip de sistem electoral: de la cel proporțional la sistemul de tip mixt. Odată cu introducerea sistemului mixt, s-a redus drastic efectul scontat al prevederilor cotei de gen, acestea fiind aplicate doar pentru lista de candidați pentru circumscripția națională (51 de deputați, în baza votului reprezentării proporționale - pe listele de partid).

În 2019, Parlamentul Republicii Moldova a votat un proiect de lege cu scopul de a modifica legislația electorală. Prin aprobarea acestui proiect de lege a fost votată anularea sistemului electoral mixt și revenirea la sistemul electoral proporțional – pe liste de partid. Printre prevederile votate s-au regăsit schimbarea procedurilor de întocmire a listelor de candidați prin aplicarea sistemului de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste).

Deși sistemul de cotă dublă a fost aprobat în 2019, pentru alegerile locale generale din 2019 a fost introdusă o derogare de la prevederile legislației în vigoare: listele de candidați urmau a fi întocmite respectându-se cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe și minimum trei candidați de sex opus la fiecare 10 locuri. La alegerile locale generale din 20 octombrie 2019 a crescut numărul de femei candidate la funcția de consilieră pentru ambele niveluri și a fost înregistrat cel mai mare număr de consilieri alese din ultimii 16 ani.

La alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 pentru prima oară a fost aplicat sistemul de cotă dublă integral. Astfel, listele de candidați urmau a fi întocmite respectându-se următoarele două condiții: (i) cota minimă de reprezentare de 40% pentru ambele sexe și (ii) poziționarea candidaților pe liste conform formulei: minimum patru candidați la fiecare zece locuri. Nerespectarea condițiilor instituite în prevederile enumerate mai sus atrage după sine refuzul înregistrării listelor de candidați de către organul electoral.

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) monitorizează alegerile parlamentare și locale din perspectiva egalității de gen mai mult de 10 ani. Analiza alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, a cuprins câteva direcții: **(i)** modul în care bărbații și femeile sunt prezentați pe lista candidaților: respectarea cotei minime de reprezentare de 40% pentru ambele sexe în etapa de întocmire a listelor de candidați pentru alegerile parlamentare anticipate și poziționarea candidaților pe liste în conformitate cu cea mai recentă legislație (minimum patru candidați la fiecare zece locuri); **(ii)** veniturile și posibilitățile economice ale candidaților de sex masculin și feminin: analiza declarațiilor de venit ale candidaților și ale candidatelor și corelarea acestora cu prezența lor pe listele de candidați; **(iii)** accesul candidaților de sex masculin și feminin la mass-media: analiza acoperă patru tipuri de produse media: știri, talk-show-uri, dezbateri electorale și spoturi. Scopul monitorizării este de a identifica nivelul de prezență al femeilor, în general, în mass-media televizată în timpul campaniei electorale și corelarea acestora cu prezența pe listele de candidați. **(iv)** percepțiile alegătorilor asupra femeilor și bărbaților candidați: această analiză s-a bazat pe un sondaj de opinie în care respondenții comentează rolurile de gen în familie, gospodărie și societate.

I. REPREZENTAREA DE GEN PE LISTELE DE CANDIDAȚI

1. În 2021 s-a înregistrat cea mai mare pondere a femeilor candidate la funcția de deputată. Analiza datelor prezentate de Comisia Electorală Centrală (CEC) indică o creștere considerabilă a ponderii femeilor candidate pentru funcția de deputată, față de ultimele scrutine electorale. Aceasta este cu circa 12% mai mare față de scrutinul din 2019 și cu 16% - față de scrutinul din 2014. Prevederile legislative ce stipulează modalitatea de întocmire a listelor de candidați, pentru a asigura o reprezentare echitabilă a genurilor, ar putea constitui un factor care a determinat sporirea numărului de femei candidate față de ultimele scrutine electorale.

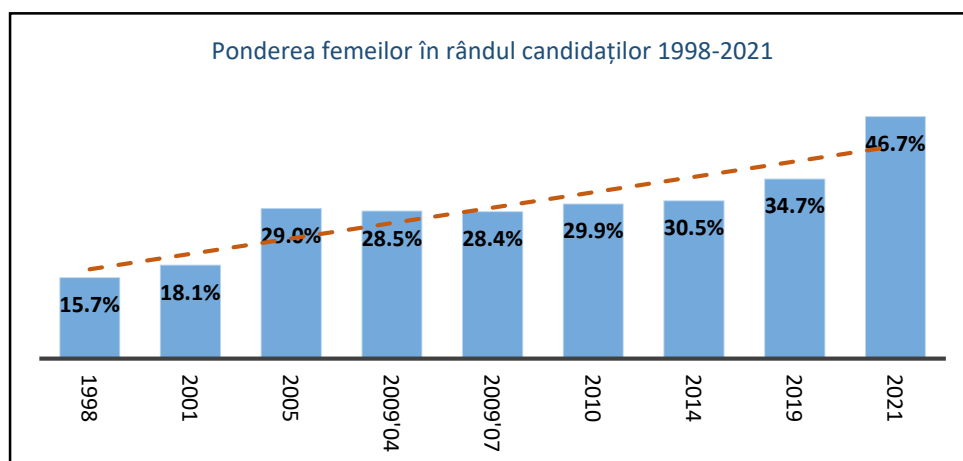

Figura 1. Ponderea femeilor în rândul candidaților la funcția de deputat/ă, pe scrutine electorale
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

2. Toate partidele politice au respectat cota minimă de gen de 40%. Fiind obligate prin [art. 46, alin. 3](#) al Codului Electoral toți concurenții electorali au asigurat aplicarea atât a prevederilor de reprezentare minimă de 40% cât și cerințele legate de plasament. Astfel, ponderea medie a femeilor pe lista candidaților este de 46,7%. Pentru unii concurenți electorali, ponderea femeilor candidate o depășește pe cea a bărbaților candidați. Acest lucru indică asupra capacității tuturor concurenților electorali de a identifica femei candidate, iar reticențele unor lideri politici precum că aceștia nu vor putea identifica un număr suficient de femei candidate pentru a respecta prevederile legate de cota dublă s-au dovedit a fi nefondate.

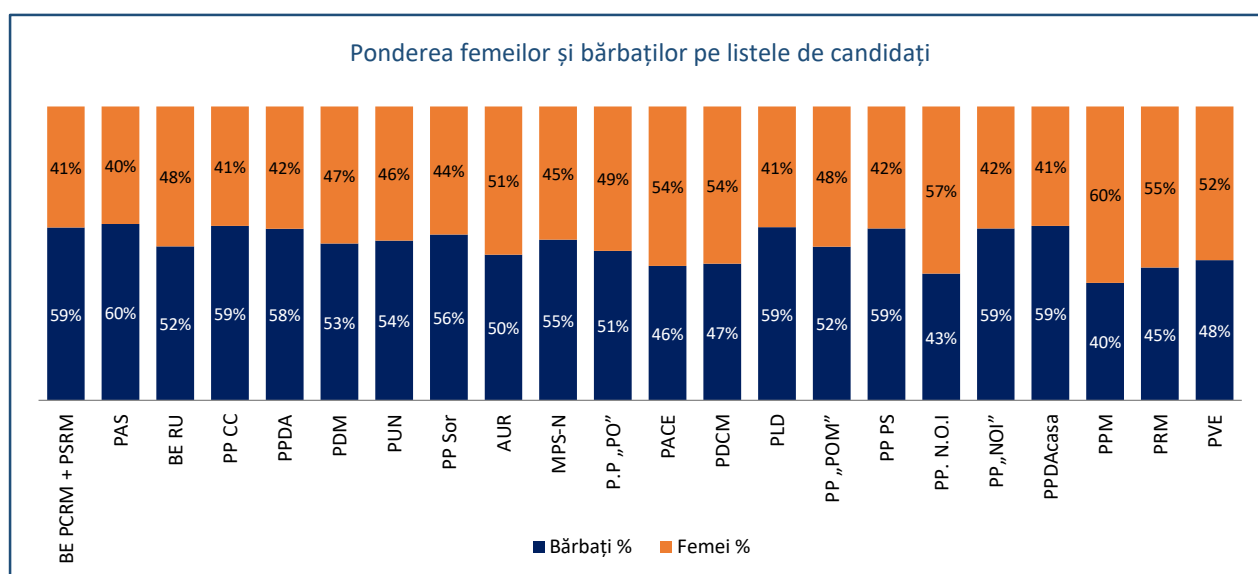

Figura 2. Ponderea femeilor și a bărbaților pe listele de candidați, după concurenți electorali
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

3. A crescut numărul femeilor candidate pe locurile cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament. Figura de mai jos reflectă raportul ponderii bărbaților candidați și a femeilor candidate pe fiecare decilă. Astfel, observăm că în primele 10 locuri (prima decilă) se regăsesc 42,7% de femei candidate, acestea fiind locurile cu cele mai mari șanse de a accede în Parlament. Mai mult, nivelul de reprezentare a femeilor rămâne relativ neschimbat pe întreaga listă de candidați, o deviere de la practica precedentelor campanii electorale, practică prin care ponderea femeilor candidate creștea abia spre sfârșitul listei de candidați.

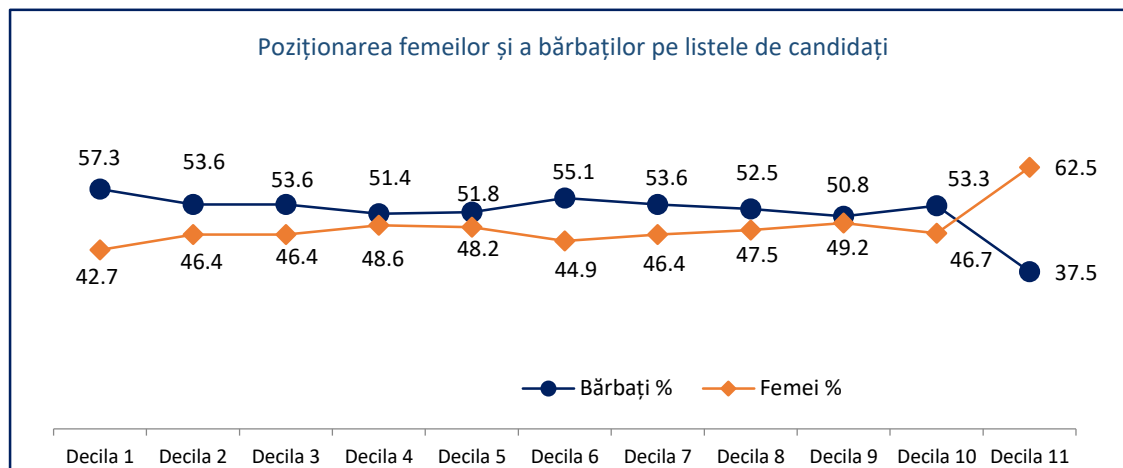

Figura 3. Poziționarea femeilor și a bărbaților pe listele de candidați, pe decile

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

4. Sistemul de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste) a sporit șansele femeilor de a accede în organul legislativ. Figura de mai jos indică nivelul de reprezentare a femeilor candidate pe fiecare decilă în ultimele scrutine electorale. În toate scrutinele din ultimii 20 ani, femeile candidate au fost poziționate pe locuri mai puțin eligibile în cadrul listelor de candidați, având mai puține șanse de a accede la o funcție decizională. Alegerile din 2021 constituie o excepție, fiind înregistrată o creștere a numărului de femei candidate pe locurile eligibile. Astfel, observăm impactul considerabil al prevederilor legislative care au influențat direct reprezentarea femeilor și bărbaților pe listele de candidați.

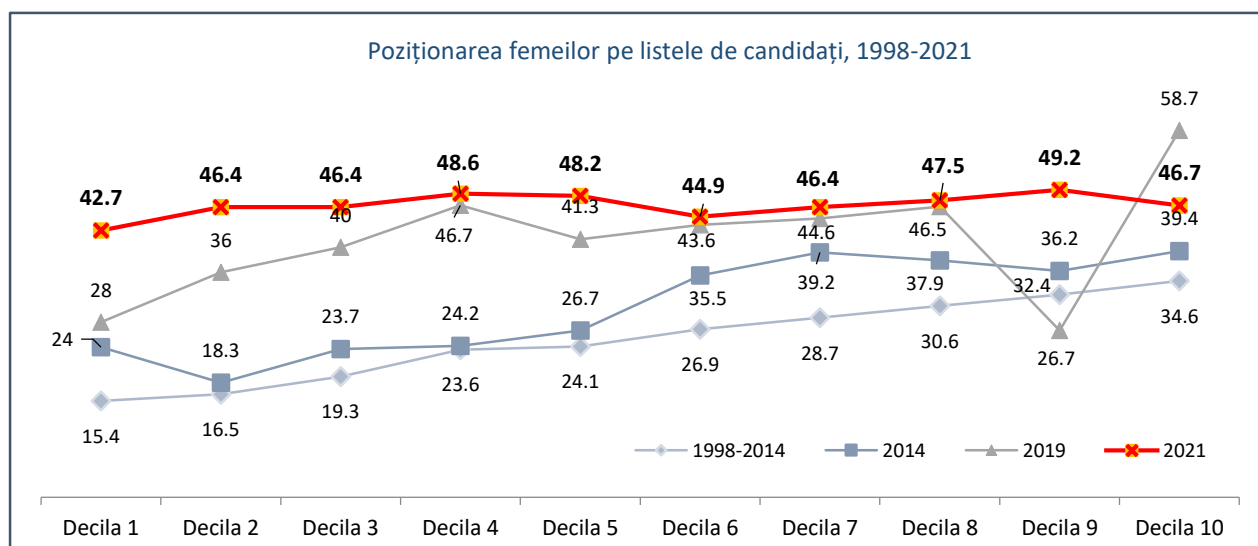

Figura 4. Poziționarea femeilor pe listele de candidați, pe decile, în comparație cu celelalte scrutine electorale

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

5. Foarte puține femei se regăsesc în fruntea listelor de candidați (pe prima poziție). În scrutinul din 2021, deși înregistrăm un număr mai mare de formațiuni ale căror cap de liste sunt femei (4), discrepanța de gen rămâne a fi semnificativă. În același timp, ponderea femeilor pe primele 5 poziții de pe listă a scăzut

cu 1% față de scrutinul din 2019. În scrutinul din 2021, avem cea mai mică discrepanță între pozițiile medii ale candidaților și candidatelor.

Tabelul 1. Indicatori de poziționare pe liste

Indicator		Scrutin								
		1998	2001	2005	2009.04	2009.07	2010	2014	2019	2021
Poziția medie pe liste	Bărbați	46	48	48	49	48	47	44	43	43
	Femei	56	56	53	55	56	58	53	50	45
	Diferența	10	8	5	6	8	11	9	7	2
Nr. persoane în fruntea listei	Bărbați	13	17	10	10	8	18	18	12	18
	Femei	2	0	1	2	0	2	2	3	4
Pondere pe primele 5 poziții	Femei	5.3%	5.9%	21.8%	21.7%	10.0%	15.0%	23.1%	28.0%	27.0%
	Bărbați	94.7%	94.1%	78.2%	78.3%	90.0%	85.0%	76.9%	72.0%	73.0%

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

6. Vârsta medie a femeilor și a bărbaților în rândul candidaților a scăzut în acest scrutin electoral. Pe parcursul ultimelor scrutine electorale, observăm că candidatele au avut în medie cu 2-4 ani mai puțin decât bărbații. O excepție în acest sens constituie scrutinul din 2019, unde vârsta medie a candidaților a crescut în cazul ambelor genuri, iar discrepanța între vârsta medie a bărbaților și a femeilor a dispărut. În comparație cu 2019, în acest scrutin observăm o scădere a vârstei medii pentru ambele sexe, cu evidențierea unei ușoare discrepanțe.

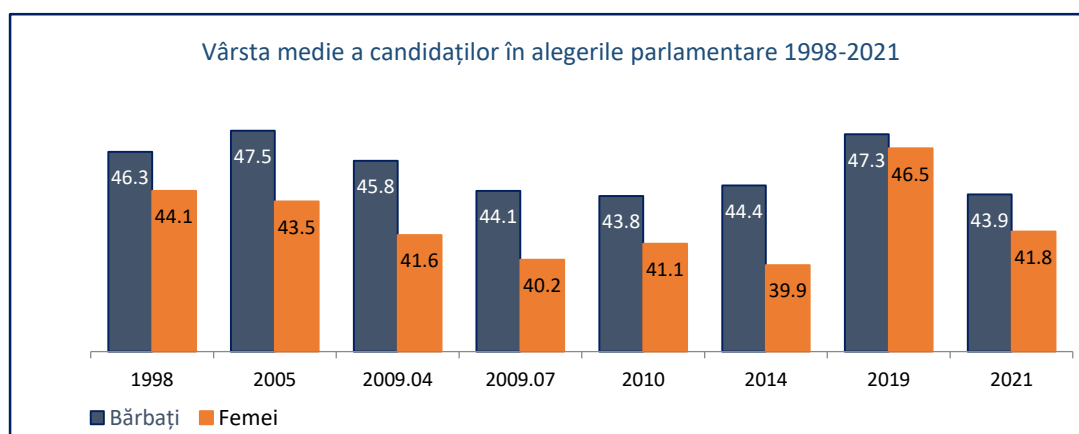

Figura 6. Vârsta medie a candidaților în alegerile parlamentare 1998-2021

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

II. REPREZENTAREA DE GEN ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

7. În cadrul alegerilor parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 a fost înregistrat cel mai mare număr de deputate alese din istoria Moldovei. Conform rezultatelor, în legislativ sunt 41 de deputate, ceea ce reprezintă 40,6 %. Putem afirma cu certitudine că sistemul de cotă dublă (cota de reprezentare de 40% și prevederi de poziționare pe liste), aplicat pe deplin pentru prima oară în acest scrutin electoral, a determinat sporirea numărului de femei în legislativ.

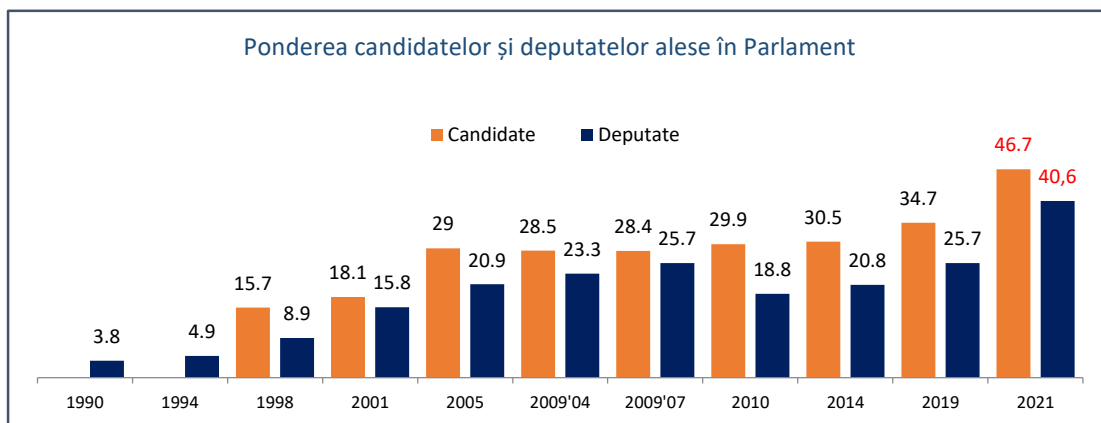

Figura 7. Reprezentarea candidatelor și deputatelor în Parlament, pe ani, %

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

8. Pierderea de gen în alegerile parlamentare anticipate din 2021 constituie 6,1%. Pierderile de gen sunt calculate ca diferența dintre ponderea femeilor candidate și ponderea femeilor alese în funcție. Conceptul de pierdere de gen pornește de la presupunerea că într-un proces electoral echitabil, la nivel macro, proporția de femei candidate și proporția de femei alese trebuie să fie egale. O diferență dintre acestea semnifică avantaje sau dezavantaje structurale. Această diferență exprimă în mod direct competitivitatea femeilor, în raport cu bărbații, în lupta electorală, precum și disponibilitatea alegătorului de a vota o femeie sau de a nu ține cont de genul candidatului în determinarea opțiunii de vot. După cum este evident din figura de mai jos, în toate scrutinele electorale, există pierderi de gen. Până în anul 2009, pierderile de gen rezultau din faptul că pe listele de candidați se regăseau relativ puține femei și mai puține femei alese. În perioada 2010-2019, proporția de femei candidate a crescut dar acestea se regăseau pe locuri mai puțin competitive, de aceea pierderile de gen erau mai semnificative. O dată cu introducerea prevederilor de plasament, nu doar a crescut numărul candidatelor plasate pe locuri câștigătoare, dar și au scăzut pierderile de gen. Astfel, putem afirma că datorită prevederilor de plasament, pierderea de gen nu este atât de semnificativă.

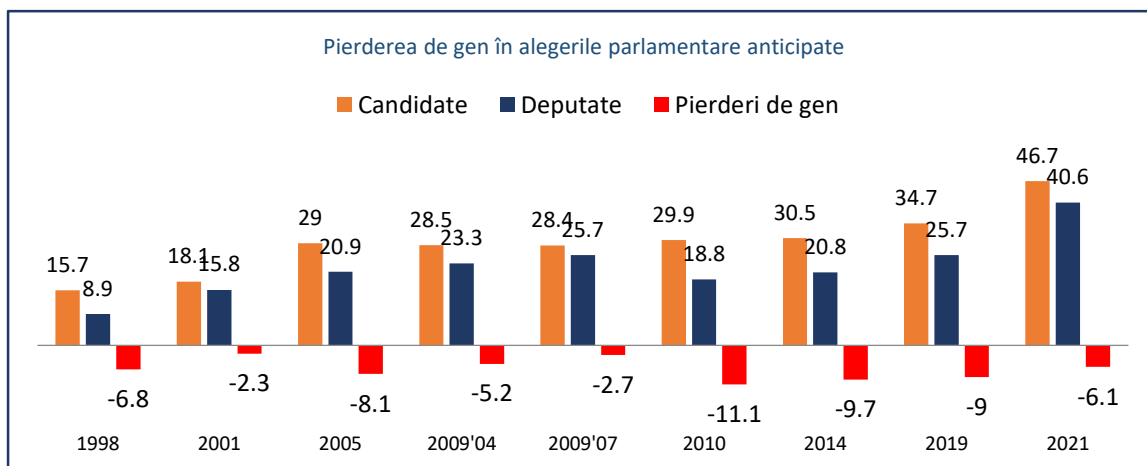

Figura 8. Discrepanța de gen în alegerile parlamentare

Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

9. Moldova a avansat cu 62 poziții în clasamentul mondial privind numărul de femei în organul legislativ. Dacă în 2020, conform datelor oferite de Banca Mondială, Moldova se clasa pe locul 83, cu doar 25% de femei deputate, atunci după rezultatele alegerilor anticipate din 11 iulie 2021, Moldova se află în top 30 de țări, în clasamentul mondial privind numărul de deputate în legislativ. Procentul femeilor în organul legislativ a țărilor variază considerabil, în graficul de mai jos fiind prezentat topul celor 30 de țări cu o pondere sporită a femeilor deputate. Analizând datele din grafic, concluzionăm că Moldova a avansat de pe locul 83 pe locul 32 în clasamentul mondial privind numărul de femei în organul legislativ.

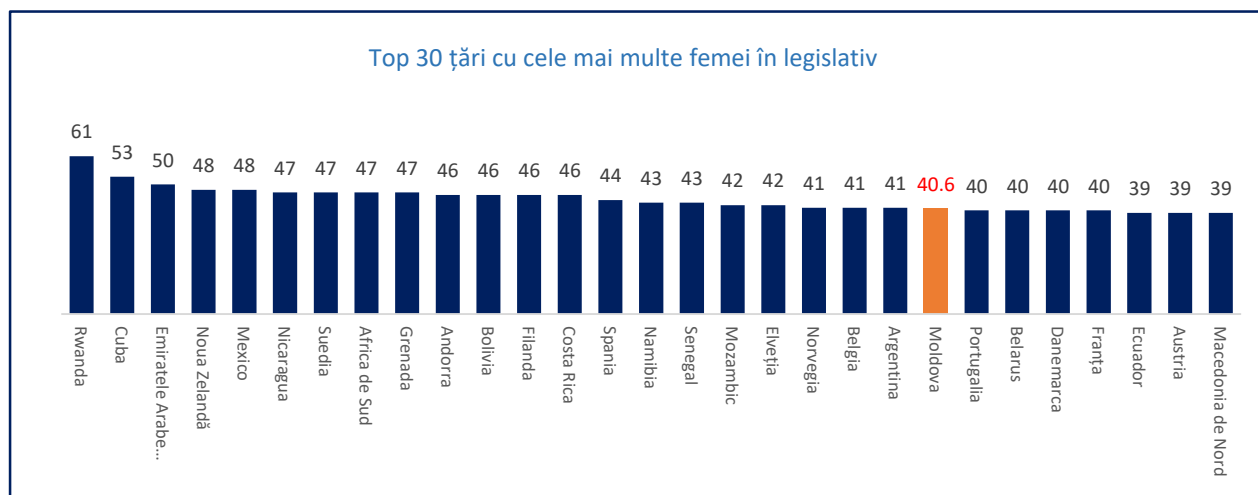

Figura 9. Top 30 țări cu cele mai multe femei în legislativ,
Sursa: Banca Mondială

10. În același timp, în spațiul European, Moldova se poziționează pe locul 8. Datele cu privire la ponderea femeilor deputate în spațiul european indică faptul că Suedia se poziționează pe primul loc, cu 47% de femei deputate, aceasta fiind urmată de Finlanda, Andorra, Spania, Elveția, Belgia, Norvegia. Moldova fiind în top 10 țări.

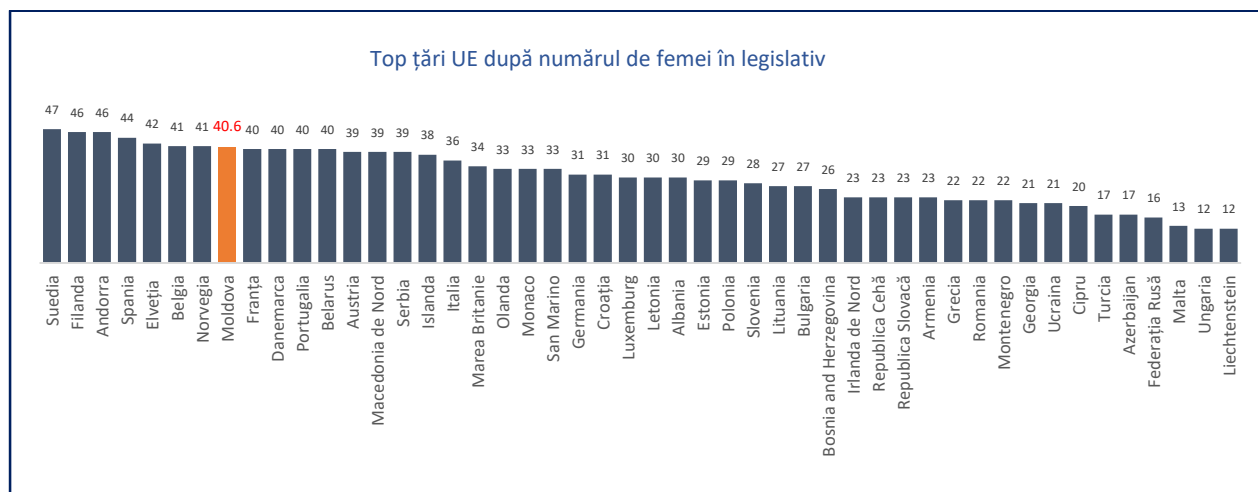

Figura 10. Numărul femeilor în legislativ la nivelul țărilor UE
Sursa: Banca Mondială

11. Mai multe femei în Parlament, dar mai puține în funcții de conducere. Odată cu creșterea numărului de femei deputate în Parlament, este important să analizăm cum se regăsesc acestea în organele de conducere ale legislativului. Analiza situației de gen în cele mai înalte structuri ale procesului decizional național pune în evidență menținerea diferenței de gen, femeile fiind considerabil subreprezentate în organele de conducere. La conducerea legislativului nu se regăsește nici o femeie. Numărul femeilor care dețin funcția de președintă prevalează numărul bărbaților deținători ai acestei funcții doar la conducerea comisiilor permanente. În pofida faptului că în ultimii ani pe agenda publică este subiectul Rezoluției 1325

”Femei, Pace și Securitate”, care are drept scop promovarea femeilor în sectorul de securitate și apărare, atestăm că în comisia sectorială nu este inclusă nici o deputată.

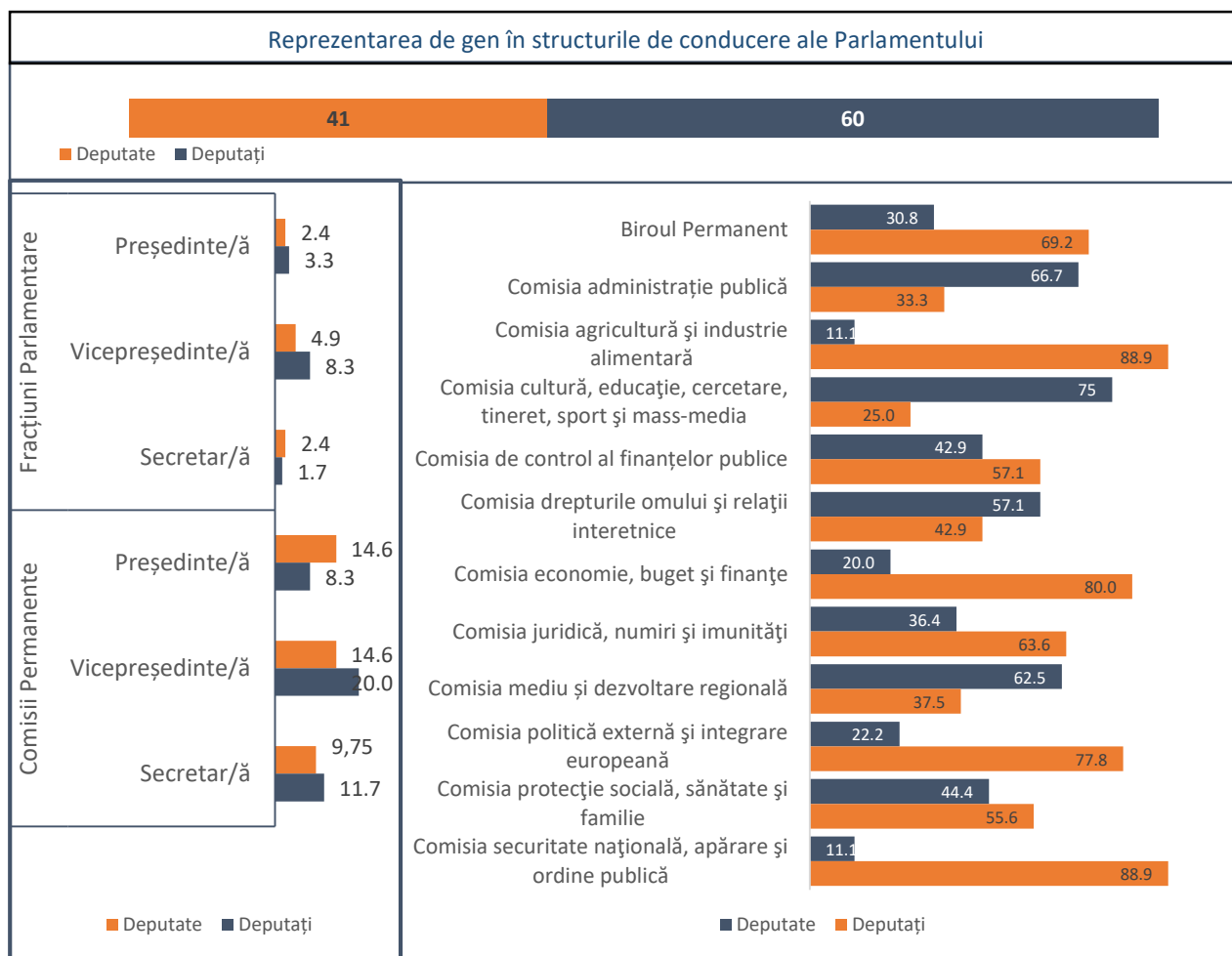

Figura 11. Reprezentarea femeilor și bărbaților în structurile de conducere ale Parlamentului
Sursa: Parlament.md

III. VENITUL CANDIDAȚILOR

12. Finanțarea politică este un instrument important pentru realizarea egalității de gen. În mod realist, resursele financiare determină adesea a cui voce este cea mai tare și cel mai des auzită. Întrucât femeile din politica moldovenească au mai puține venituri comparativ cu bărbații din domeniu, acest lucru constituie o barieră semnificativă în asigurarea reprezentării echitabile a femeilor, dar și a altor grupuri subreprezentate, în procesul decizional. Lipsa resurselor financiare au determinat necesitatea aprobării unui sistem de stimulare financiară pentru partidele care promovează și încurajează implicarea femeilor și tinerilor în procesul decizional.

13. Legislația prevede stimulente financiare pentru partidele care încurajează mai multe femei și tineri să candideze. Potrivit prevederilor legislative, partidele politice care promovează mai multe femei și tineri în procesul electoral primesc stimulente financiare din bugetul de stat și anume: 7,5% proporțional cu femeile alese și 5% proporțional cu tinerii aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare și locale¹. Totodată, 20% din valoarea alocațiilor anuale de la bugetul de stat vor fi utilizate în scopul promovării și încurajării participării femeilor în procesele politic și electoral, iar 10% din valoarea alocațiilor primite vor fi utilizate pentru promovarea și încurajarea tinerilor în procesele politic și electoral. În cazul partidelor politice în care există organizații ale femeilor și ale tinerilor, aceste fonduri vor fi gestionate de organizațiile în cauză².

14. Prevederile legale permit unui partid politic să utilizeze până la 20.707,70 mii în această campanie electorală. La alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021, Comisia Electorală Centrală a stabilit că plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral este în mărime de 20.707,70 mii. Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD) a analizat declarațiile de venit a 1791 de candidați, înregistrate în listele celor 22 de partide politice, pentru a vedea care sunt veniturile și posibilitățile economice ale candidaților și candidatelor.

15. Venitul mediu al unei femei candidate constituie 60% din venitul mediu al unui bărbat candidat. Analiza declarațiilor pe venit ale candidaților arată că o candidată are un câștig mediu de aproximativ 258,3 mii MDL, comparativ cu 425,7 mii MDL în cazul bărbaților, ceea ce reprezintă 60% din venitul bărbaților. Comparativ cu celelalte scrutine electorale, observăm că veniturile declarate sunt mult mai mari, iar discrepanța între genuri este și ea mult mai mare fiind de aproximativ 40%.

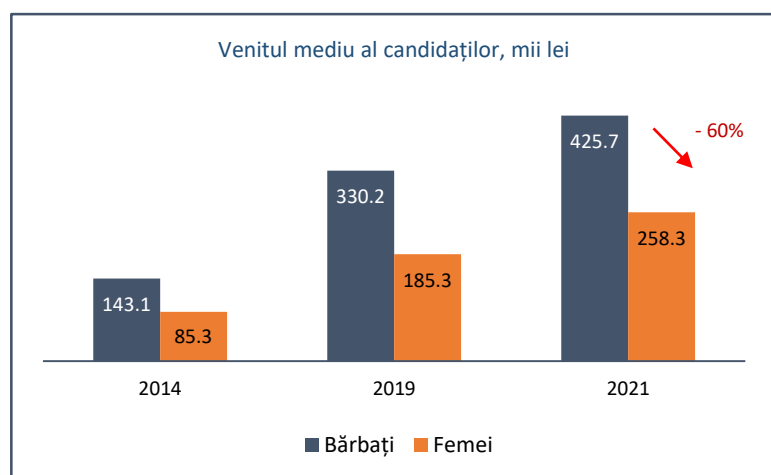

Figura 12. Venitul mediu al unui/unei candidat/ă, mii lei neajustat la inflație
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

¹ Art. 27 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122635&lang=ro#

² IBIDEM, Art. 28, alin 2¹

16. Veniturile femeilor candidate provin, în mare parte, din câștigurile la locul de muncă de bază. Reieșind din datele analizate, observăm că nu există diferențe semnificative cu privire la sursele de venit ale candidaților. Singura diferență, în proporție de 10%, se atestă la veniturile obținute de către candidați la locul de muncă de bază. Dacă să urmărim dinamica pe parcursul anilor, în 2021 comparativ cu 2019, veniturile de la locul de muncă au crescut.

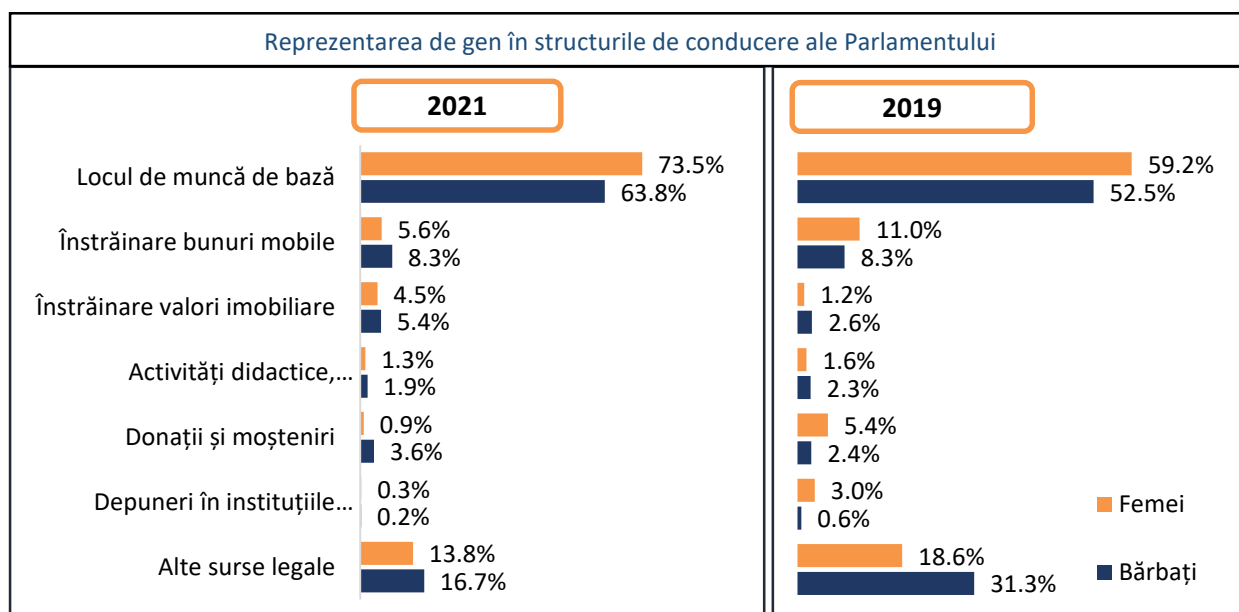

Figura 13. Sursele de venit ale candidaților și candidatelor
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

17. Avera femeilor candidate este mai mică și mai puțin valoroasă. Figura de mai jos ilustrează comparațiile între averea declarată de către femei și bărbați candidați în alegerile din 2021 la capitolul pământ, bunuri imobile și automobile. Deși femeile și bărbații candidați dețin pământuri de o suprafață aproape identică, valoarea lor este foarte diferită. Discrepanțe semnificative atestăm la valoarea și suprafața bunurilor imobile deținute de candidați. Astfel, conform datelor, bunurile imobile deținute de femeile candidate sunt mai puțin valoroase. Valoarea medie a autoturismelor declarate de femeile candidate constituie circa 1/3 din valoarea autoturismelor deținute de bărbați. Cea mai mare diferență o atestăm la valoarea bunurilor imobiliare deținute de femeile candidate, ceea ce constituie tocmai 70,2%.

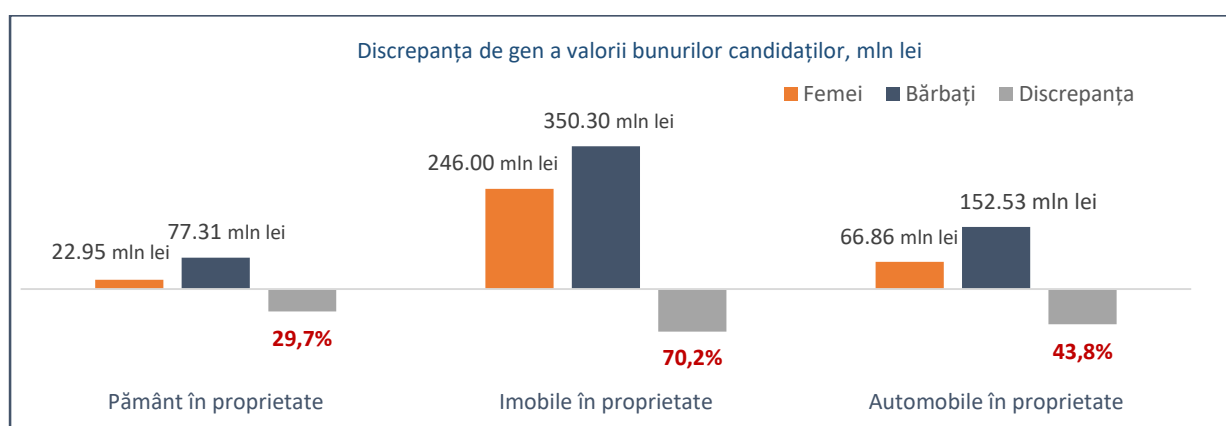

Figura 14. Date privind valoarea bunurilor declarate de candidați, pe sexe, în mln lei și discrepanța, %
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

18. În scrutinul electoral din 2021, capacitatea financiară a femeilor candidate a fost mai redusă, decât a bărbaților. Un alt aspect al autonomiei financiare se referă la sursele productive de venit. Femeile

candidate dețin mai puține conturi bancare, mai puține cote părți în întreprinderi și au un venit mult mai mic decât cel al bărbaților candidați.

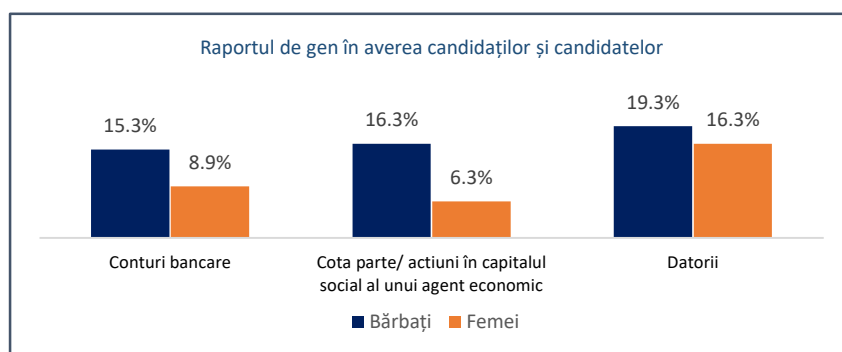

Figura 15. Raportul de gen în averea candidaților și candidatelor
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

19. Bărbații donează mai mult și mai des decât femeile. Datele arată că 61% din donații sunt efectuate de către bărbați, comparativ cu 39% în cazul femeilor. Aceeași tendință se atestă când analizăm valoarea acestor donații, bărbații având un aport mai valoros în ponderea donațiilor înregistrate (64,4% comparativ cu 35,6% a femeilor). Această discrepantă este direct proporțională cu veniturile atât a femeilor, cât și a bărbaților, respectiv, bărbații deținând venituri mai mari, efectuează mai des și mai valoroase donații.

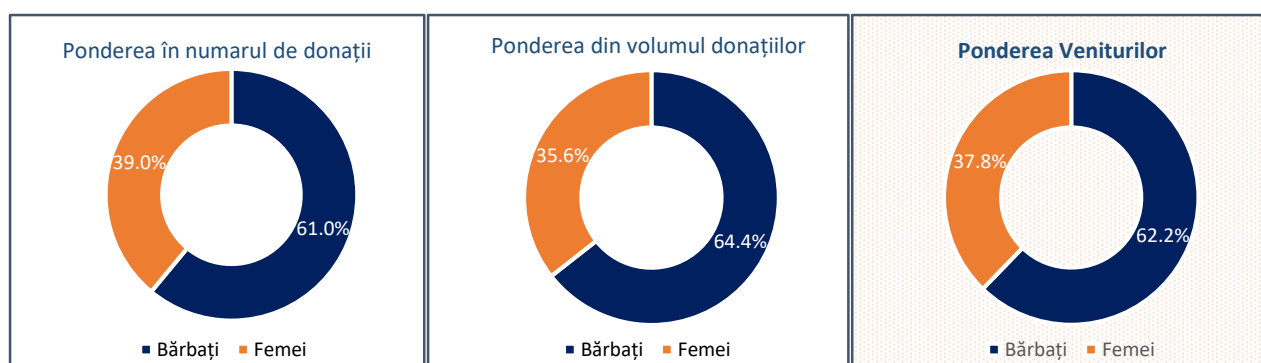

Figura 16. Raportul de gen în numărul de donații vs ponderea veniturilor bărbaților și femeilor
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

20. Cele mai frecvente donații au fost făcute de către cetățenii care sunt în țară. Conform datelor prezentate de către Comisia Electorală Centrală, 92,95% din donațiile parvenite au fost din partea cetățenilor aflați în Republica Moldova, pe când 7,6% au fost efectuate de peste hotarele țării. Dacă să analizăm ponderea donațiilor și din perspectivă de gen, observăm că valoarea donațiilor încasate din Moldova și cele de peste hotare respectă aceeași proporționalitate, prin urmare, aproximativ 65% din volumul donațiilor au fost datorită aportului bărbaților, iar restul - a femeilor.

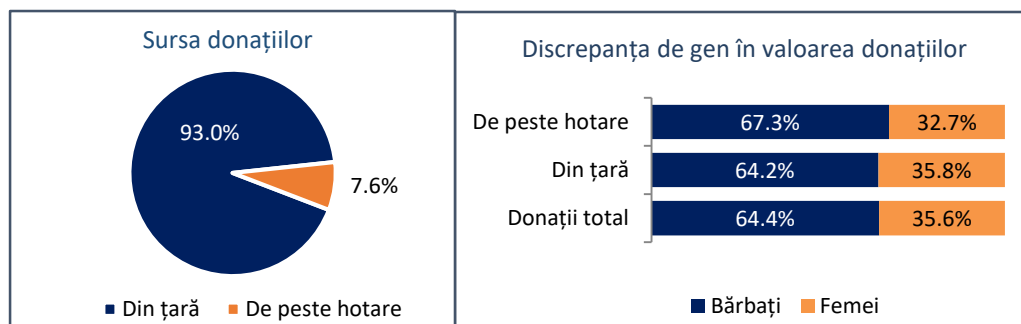

Figura 17. Sursa donațiilor candidaților și candidatelor, cât și discrepanta de gen în valoarea acestora
Sursa: Calculele CPD în baza datelor Comisiei Electorale Centrale

IV. REPREZENTAREA DISTRIBUȚIEI DE GEN ÎN SPAȚIUL MEDIATIC

21. Sub-prezența femeilor deseori este explicată prin faptul că politicul în spațiul mediatic are față masculină, ceea ce alimentează percepțiile publice despre inadmisibilitatea femeilor în politică. În contextul în care în alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 a crescut numărul femeilor candidate, monitorizarea prezenței genurilor în producția mediatică a fost crucială. Monitorizarea a vizat patru tipuri de produse mediatice pentru perioada 21 iunie - 11 iulie 2021: (i) *dezbateri electorale*; (ii) *spoturi electorale*; și (iii) *talk-show-uri*. Au fost monitorizate 10 canale de televiziune prin prisma reflectării echilibrate a femeilor și bărbaților: Prime, Moldova 1, Pro TV Chișinău, TV8, Jurnal TV, NTV Moldova, N4, Пятница-Accent TV, RTR Moldova, Primul în Moldova.

DEZBATERI ELECTORALE

22. În total, au fost supuse monitorizării 60 de runde de dezbateri electorale televizate, inclusiv cele rulate în mod repetat. Monitorizarea a cuprins perioada 21 iunie – 11 iulie 2021. Timpul sumar al emisiilor a constituit 70 de ore și 30 minute. La dezbaterile respective au participat în total 182 de reprezentanți ai concurenților electorali.

Tabelul 2. Parametrii cantitativi ai monitorizării dezbaterilor

Parametru	Cantitate
Numărul de unități monitorizate, inclusiv rulările repetate	60
Perioada monitorizării	21.06-11.07.2021
Timpul total de emisie	70 ore 30 minute
Numărul total de participanți	182 persoane

Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

23. În pofida numărului mare de candidate, prezența lor la dezbateri este în continuare destul de mică. Din numărul total al persoanelor prezente la dezbaterile organizate, doar 15,4% au fost femei candidate, comparativ cu 84,6% bărbați candidați. Apariția femeilor la dezbateri este mai mică comparativ cu ponderea acestora în rândul candidaților. Deși, atestăm în acest scrutin electoral o reprezentare echitabilă pe listele de candidați, prezența genurilor în cadrul dezbaterilor rămâne a fi inechitabilă. Din numărul total de dezbateri, observăm că doar 38,3% au fost mixte (cu prezența atât a bărbaților, cât și a femeilor). Datele din figurile de jos evidențiază faptul că distribuțiile sunt în dezavantajul femeilor, cu tendința de a le încadra mai mult în rol secundar. Din totalul celor orelor de emisie, femeile au avut la dispoziție doar 22,7% din timp. desemnarea reprezentanților la dezbateri este în întregime responsabilitatea formațiunilor politice, care pe intern operează selecția membrilor săi pentru a participa la dezbateri. Astfel, putem concluziona că partidele politice nu sunt predispuse să delege femei la dezbaterile electorale.

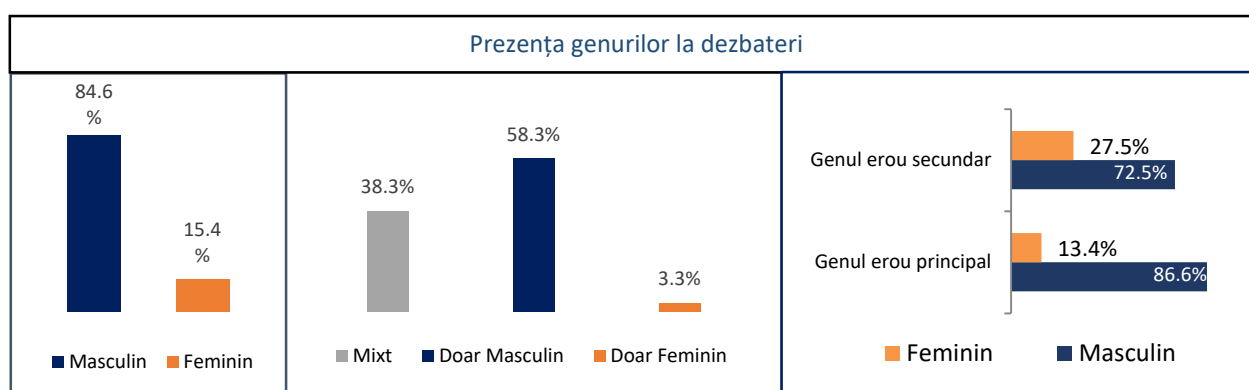

Figura 18. Prezența genurilor la dezbateri

Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

24. Majoritatea femeilor participă la dezbateri cu o audiență scăzută. După cum arată figurile de mai jos, audiența posturilor și a orelor de emisie a dezbaterilor este invers proporțională cu ponderea femeilor care participă la dezbateri. Astfel, la posturile cu cea mai mare audiență nu a participat nici o femeie în dezbateri, pe parcursul perioadei de monitorizare. La posturile cu o audiență de 5 ori mai mică, ponderea acestora este mai mare. Puteam doar presupune care sunt cauzele acest inechități de reprezentare mediatică. Acestea pot fi legate de abordări sexiste din cadrul partidelor politice și a staff-urilor electorale. Pe de altă parte, există și o anumită reticență din partea femeilor candidate, care în acest scrutin au fost pe post de *novice*. Prezența copiilor mici în familie și nevoia de a avea grijă de aceștia a femeilor candidate poate fi considerată un alt factor care împiedică participarea candidadelor la dezbaterile realizate în orele de seară.

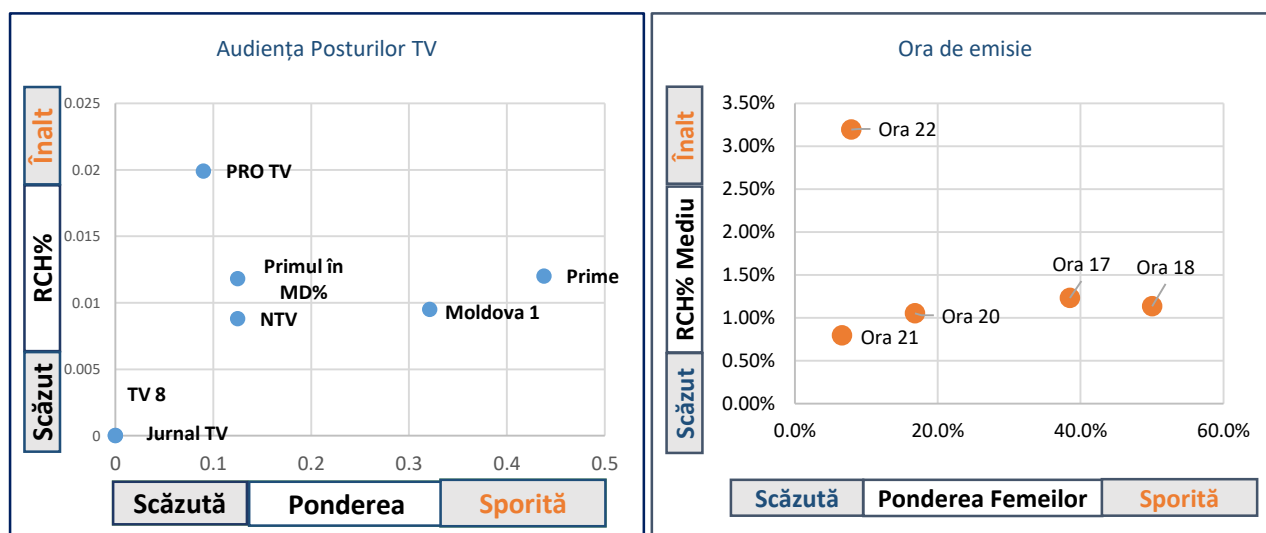

Figura 19. Prezența femeilor vs audiența postului și ora emisieii

Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

TALK-SHOW-URI

25. În total, au fost supuse monitorizării 61 de emisiuni de tip talk-show (prime-time – orele 17:00-23:00) de la 10 posturi TV, cu timp total de emisie de 64 ore 53 minute.

Tabelul 4. Parametrii cantitativi ai monitorizării talk-show-uri

Parametru	Cantitate
Numărul de emisii monitorizate	61
Numărul de intervenții ale participanților monitorizate	71
Perioada monitorizării	21.06-11.07.2021
Timpul total de emisie	64 ore 53 minute

Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

26. Femeile practic lipsesc din platourile talk-show-uri politice. Constatăm la talk-show-uri cea mai mare discrepanță de gen în rândul participanților dintre toate tipurile de emisiuni vizate până acum. Femeile practic lipsesc din platouri. În cele 61 de emisiuni monitorizate **doar 13 %** dintre participanții principali și 17,6% dintre cei secundari au fost femei. Figura 25 reprezintă ponderea femeilor în rândul participanților la talk-show-urile diferitor canale TV. Astfel, putem spune că discuțiile pe subiecte politice sunt considerate în continuare subiecte "masculine".

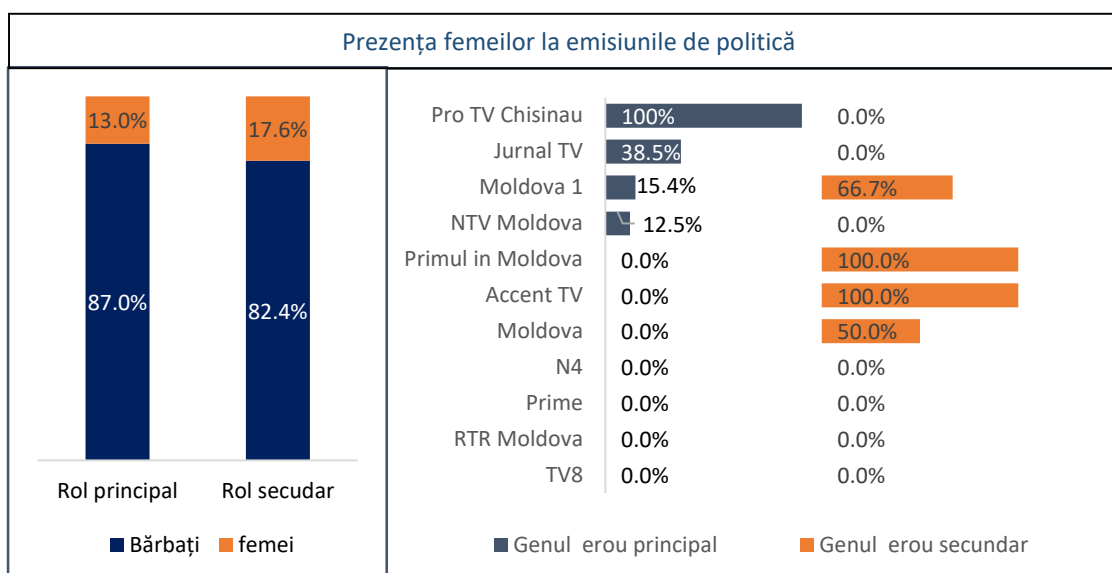

Figura 20. Prezența femeilor la emisiunile de politică
Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

SPOTURI ELECTORALE

27.În total, au fost supuse monitorizării 688 de spoturi electorale puse pe post în iunie - iulie 2021. Numărul total de rulări monitorizate a constituit 2190, timpul sumar al emisiiei alcătuind 31 ore 27 minute.

Tabelul 3. Parametrii cantitativi ai monitorizării spoturilor

Parametru	Cantitate
Numărul de unități monitorizate	688
Numărul de rulări monitorizate	2190
Perioada monitorizării	21.06-11.07.2021
Timpul total de emisie	31 ore 27 minute
Costul total conform grilelor de cost	539 mii dolari

Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

28.Spoturile în care au fost prezente doar femei sau au predominat femei (în cele mixte) au constituit doar 11,9% pe întreaga campanie electorală. Cea mai frecventă apariție în spoturile difuzate în cadrul campaniilor a fost a bărbaților: 66,1% din toate materialele difuzate despre electorala 2021 au fost doar cu prezența bărbaților. O rată de doar 9,3% au constituit spoturile în care a fost respectată paritatea de genuri.

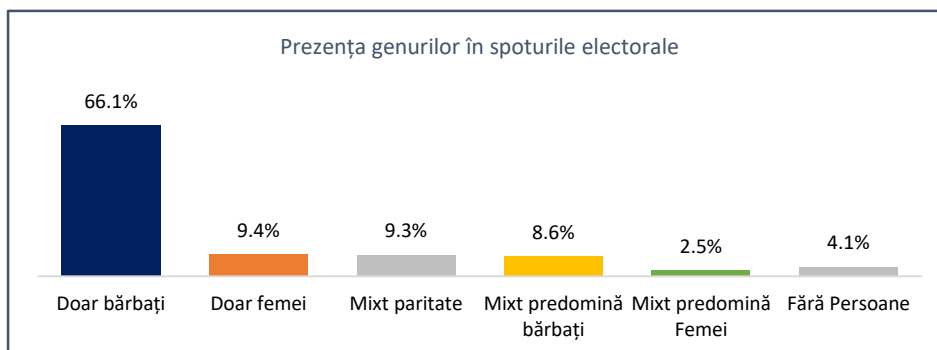

Figura 21. Prezența genurilor în spoturi
Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

29. Spoturile în care sunt prezentate femeile, de regulă, au fost rulate de mai puține ori. Pentru analiza modul cum reflectă publicitatea electorală candidatele, am analizat ponderea femeilor ca protagoniste și numărul de rulări ale spotului. Datele din figura de mai jos, evidențiază existența tendințelor de a plasa spoturile în care sunt promovate femei la canalele care dețin cotă de piață mai modestă.

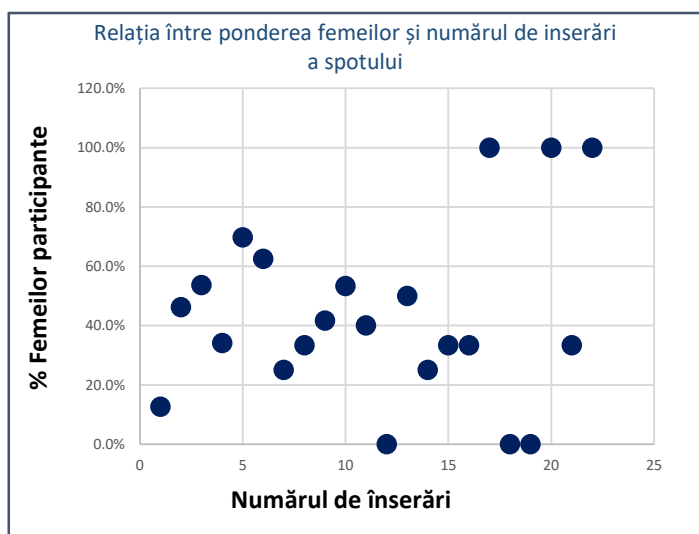

Figura 22. Relația între ponderea femeilor și numărul de inserări a spotului
Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

30. Publicitatea care promovează femeile este rulată, de cele mai multe ori, în orele de minimă audiență. Publicitatea electorală nu poate fi plasată în responsabilitatea instituțiilor media. Aceasta este produsă și distribuită prin intenția concurenților electorali. Și în cazul audienței spoturilor publicitare în care femeile sunt mai vizibile observăm că aceasta este destul de mică. Observăm că în orele matinale sunt rulate mai mult spoturile în care femeile sunt protagoniste. Prin urmare, chiar dacă ponderea femeilor din această campanie a depășit 40%, vizibilitatea acestora nu a crescut atât din prisma dezbaterilor electorale, a talk-show-urilor dar și a publicității electorale.

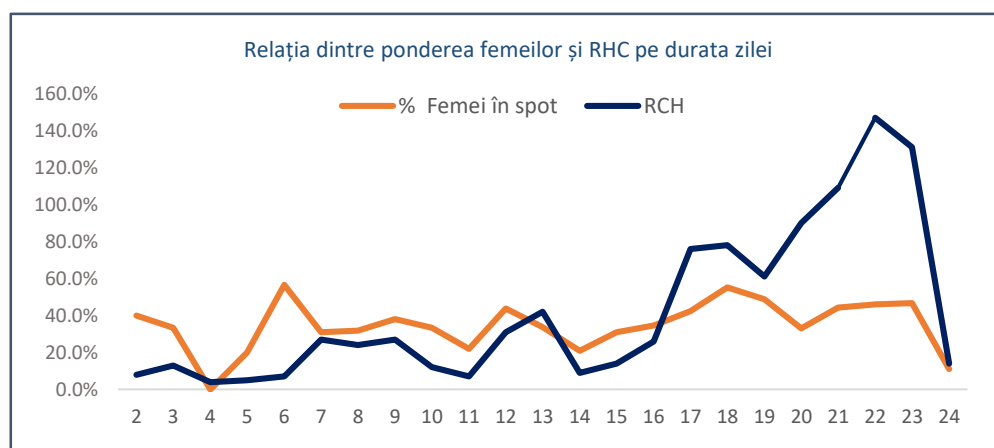

Figura 23. Relația dintre ponderea femeilor și RHC pe durata zilei
Sursa: Calculele CPD în baza monitorizării instituțiilor media

V. PERSPECTIVA ALEGĂTORILOR

31. Doar o cincime din cetățeni pot fi considerați ca fiind implicați activ în campania electorală. Un obiectiv importat al analizei perspectivei alegătorilor este legat de analiza nivelului de implicare a acestora în procesul electoral. În acest sens, CPD a realizat un sondaj de opinie (vezi anexa 1 pentru descrierea metodologiei sondajului de opinie) reprezentativ național în perioada campaniei electorale. Pentru a înțelege nivelul implicării cetățenilor, am construit un index în baza a 6 itemi³ ce vizează interesul cetățenilor față de procesul electoral. Intensitatea interesului a fost estimată de la 1 (interes/implicare mică) la 5 (interes/implicare mare). În baza indexului sus menționat am putut clasifica⁴ cetățenii în trei grupuri în dependență de nivelul de implicare și interes în procesul electoral. Putem constata că doar 20% din cetățeni pot fi considerați ca fiind cu un nivel de implicare relativ înaltă (vezi figura de mai jos). Aprecierea nivelului de interes și implicare în procesul electoral are mai multe puncte de relevanță. În primul rând nivelul de implicare este un *proxy* pentru exercitarea efectivă a dreptului de vot. Deși nu putem estima cu exactitate, putem doar presupune că ponderea alegătorilor efectivi (adică a cetățenilor care au participat la vot) este proporțională cu nivelul de interes/activism al fiecărui grup. Astfel spus, ponderea alegătorilor din clusterul celor cu implicare înaltă este mai mare comparativ cu ponderea alegătorilor din cadrul grupurilor de cetățeni cu un nivel de implicare mediu și scăzut. În al doilea rând, nivelul de interes și implicare este relevant deoarece, prioritățile și vocea celor activi este de cele ori auzită de către concurenții electorali. Un al treilea punct de relevanță, care este specific acestei analize, este legat de dimensiunea de gen a acestor grupuri.

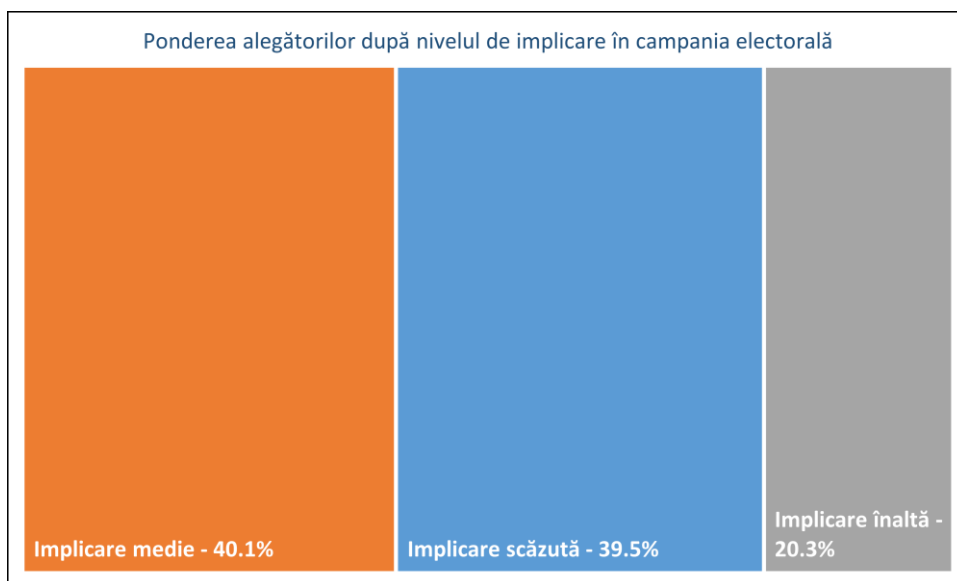

Figura 24: Grupurile de alegători în dependență de nivelul de implicare a acestora în procesul electoral

Sursa: Sondaj Național reprezentativ realizat de către CBS-Research la comanda CPD

32. Nivelul de implicare este determinat de gen dar și mai mult de vârstă. Ponderea femeilor în grupul celor cu interes sporț față de procesele electorale este mai mică comparativ cu cea a bărbaților (vezi figura de mai jos). La fel, observăm că ponderea femeilor în grupul celor cu un nivel scăzut de implicare și interes este mai mare. Diferențe mult mai semnificative pot fi observate în cazul cetățenilor în dependențe de

³ Itemii măsoară: Cât de frecvent cetățenii urmăresc știrile legate de alegeri; Cât de frecvent aceștia urmăresc dezbaterile electorale; Cât de mult cetățenii analizează profilul candidaților și a candidatelor; Cât de frecvent alegătorii sunt interesați să participe la întâlnirile cu candidații electorali; Cât de frecvent discută/informează colegii/membrii familiei/prietenii despre concurenții electorali; Cât de interesat sunt cetățenii să participe la activitățile electorale organizate de concurenții electorali;

⁴ Cetățenii care au avut un punctaj mediu de mai mic de 2.5 au fost considerați ca fiind cetățeni cu nivel de implicare mic; cetățenii cu un punctaj mediu de la 2.5 la 3.5 au fost considerați ca fiind cetățeni cu un nivel de implicare medie și cetățenii cu un punctaj de la 3.5 la 5 au fost considerați ca fiind cetățeni cu un nivel de implicare înaltă.

vârsta acestora. Ponderea tinerilor din grupul cu nivel scăzut de implicare este de aproximativ doua ori mai mare comparativ cu cea a grupului de vârstă 60+. De asemenea, observăm că doar 9.2% din tineri pot fi considerați ca fiind cu un nivel de implicare înaltă în procesele electorale comparativ cu 33.2%. Diferențele de gen sunt mult mai semnificative, dacă acestea sunt analizate și prin prisma vârstei. Tocmai 60% din femeile din grupul de vârstă 18-29 de ani au un nivel scăzut de implicare și doar 6% din acestea pot fi considerate ca fiind active în procesul electoral. Cum am menționat mai sus, inegalitățile legate de activismul electoral, pot avea implicații legate de modul în care concurenții electorali percep prioritățile politice ale alegătorilor, dacă o parte din femei și tineri sunt mai puțin vizibil și deconectați de la procesele electorale, perspectivele acestora riscă să nu fie *considerate drept prioritare* de către factorii politici. În acest sens, putem constata că inițiativele de mobilizare a tinerilor în perioada campaniilor electorale sunt relevante și că de fapt, acestea, trebuie extinse și intensificate, dar i mai important acestea trebuie să aibă o puternică perspectivă a egalității de gen.

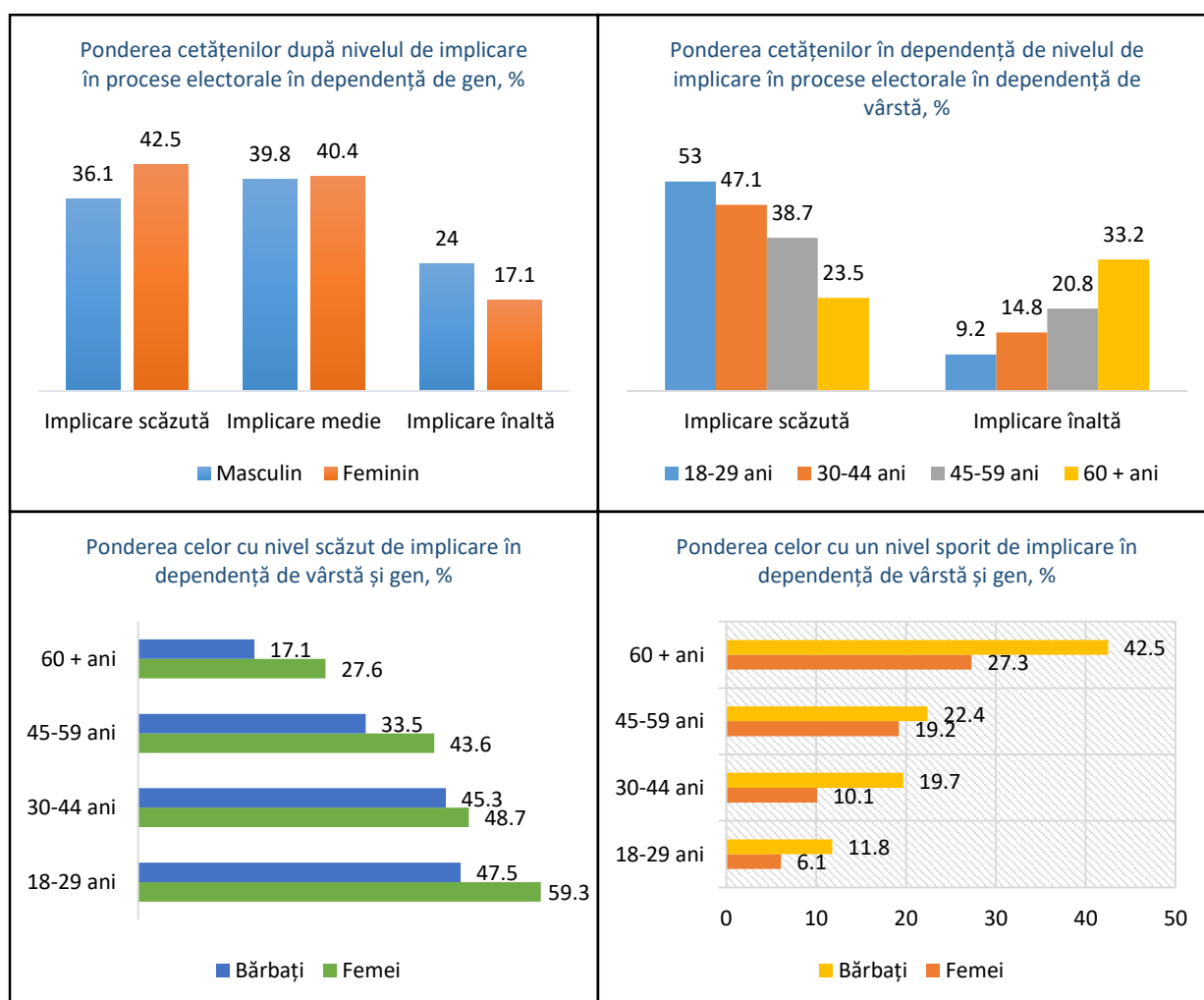

Figura 25: Cetățenii în dependență de nivelul de implicare a acestora în procesul electoral după vârstă și gen
Sursa: Sondaj Național reprezentativ realizat de către CBS-Research la comanda CPD

33. Percepțiile legate de rolurile de gen continuă să fie destul de pronunțate. În cadrul sondajului de opinie am încercat să estimăm nivelul în care cetățenii sunt de acord cu o serie de stereotipuri și roluri de gen. În esență, acestea se împart în trei categorii: (i) stereotipuri legate de participarea femeilor în politică – nivelul de acceptare a acestora s-a dovedit a fi unul relativ mai mic în comparație cu celelalte stereotipuri; (ii) stereotipuri legate de rolurile de îngrijire ale femeii – acestea s-au dovedit a fi destul de pronunțate, aproximativ jumătate din cetățeni le împărtășesc într-o oarecare măsură; (iii) stereotip legat de rolul

tradițional al bărbaților – nivelul de acceptare a acestuia este cel mai mare cu un nivel de acceptare de aproximativ 60%.

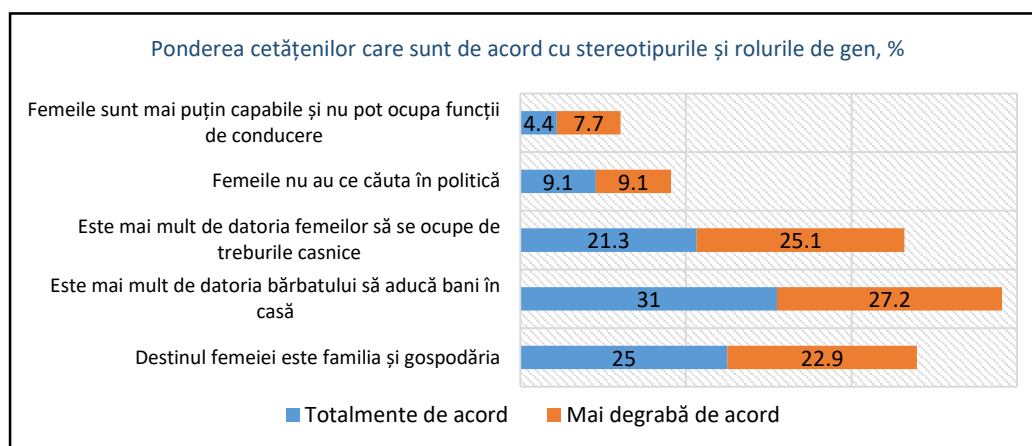

Figura 26: Prevalența stereotipurilor legate de rolurile tradiționale de gen
Sursa: Sondaj Național reprezentativ realizat de către CBS-Research la comanda CPD

34.Cetățenii ar prefera mai mulți tineri și mai puține minorități în Parlament. O modalitate complementară a analiza preferințele cetățenilor legate de participarea femeilor, dar și a altor grupuri subreprezentate, este de a măsura nivelul de acceptare a nivelului de reprezentare a acestor grupuri în Parlament. Figura de mai jos, în esență, prezintă trei categorii de cetățeni: (a) cetățenii cu predilecții progresive – aceștia se declară pentru o repetare mai mare a grupurilor subreprezentate; (b) cetățeni cu preferințe conservatoare – aceștia ar prefera ca nivelul de reprezentare să fie neschimbat; (c) cetățeni cu preferințe retrograde – aceștia ar prefera un nivel mult mai redus de reprezentare. Cum este clar indicat în figura de mai jos, preferințele variază în dependență de grupul subreprezentat. Deschiderea față de participarea tinerilor este destul de mare, în cazul femeilor, grupul de conservatori este cel mai mare, iar în cazul minorităților, grupul cu preferințe retrograde este cel mai mare.

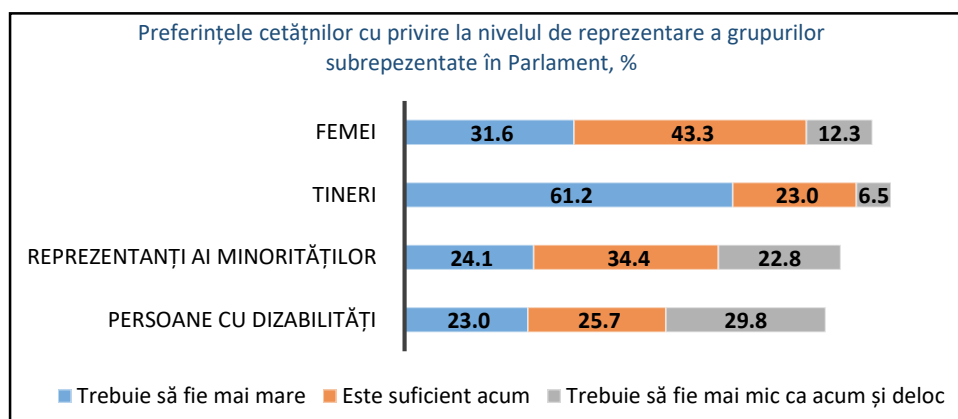

Figura 27: Preferințele cetățenilor cu privire la nivelul de reprezentare a grupurilor subreprezentate în Parlament, %
Sursa: Sondaj Național reprezentativ realizat de către CBS-Research la comanda CPD

35.Nivelul de implicare în procesele electorale nu determină semnificativ preferințele de gen ale cetățenilor. Pentru a înțelege în ce măsură preferințele stereotipizate de gen ale alegătorilor am putea analiza prevalența acceptării stereotipurilor de gen în dependență de nivelul de implicare. Astfel spus, dacă majoritatea celor care împărtășesc stereotipuri de gen se regăsesc în rândul celor care au nivel mic de implicare în electorală, atunci putem presupune că așa zisul cost pentru reprezentarea femeilor este relativ mic, deoarece, probabilitatea ca cei cu un nivel mic de participare să voteze (și deci să voteze într-un mod în care să favorizeze bărbații) este mai mic. La fel, putem presupune că costul plătit de femei în urma unui electorat cu prejudecăți de gen se poate materializa atunci când majoritatea celor care împărtășesc stereotipuri de gen și sunt destul de activi în procesul electoral. Figurile de mai jos au încercat să estimeze nivelul de accept al stereotipurilor de gen legate de participarea și reprezentarea femeilor în politică ținând

cont de nivelul de implicare a cetățenilor în procesele electorale. Acestea arată că ponderea celor cu stereotipuri este relativ egală între toate grupurile, fapt care ne permite să concluzionăm că într-o oarecare măsură, stereotipurile de gen ale cetățenilor, au un impact real asupra nivelului de reprezentare a femeilor, în special în cadrul alegerilor unde nu există liste de candidați.

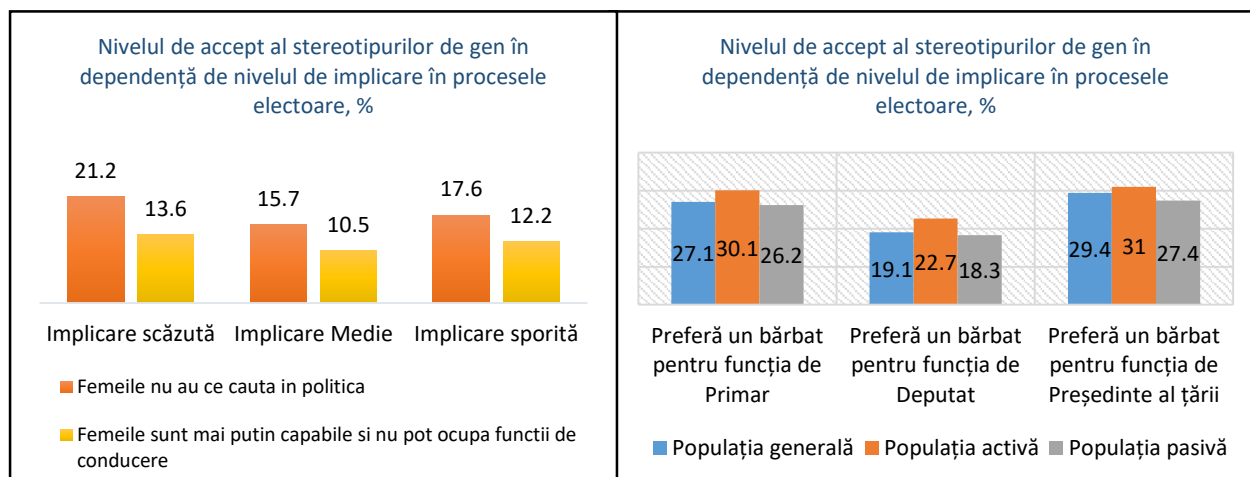

Figura 28: Nivelul de accept al stereotipurilor de gen în dependență de nivelul de implicare în procesele electorale
Sursa: Sondaj Național reprezentativ realizat de către CBS-Research la comanda CPD

36.Stereotipurile și percepțiile cu privire la rolurile de gen se atenuează. Chiar dacă problema stereotipurilor de gen este una semnificativă, putem constata că în Moldova se atestă o tendință robustă de atenuare a acestora. Spre exemplu, în anul 2009, 32% din cetățeni considerau că femeile erau mai puțin capabile și nu pot ocupa funcții de conducere, în anul 2018, această pondere a scăzut la 19% iar în anul 2021 (în perioada campaniei electorale) această pondere a scăzut la 12%. Această tendință este valabilă și pentru toate stereotipurile de gen cum ar fi cele legate de rolurile de îngrijire sau rolurile tradiționale ale bărbaților. Începând cu anul 2009, CPD calculează anual *Indexul Egalității de Gen*. Acest index, măsoară nivelul egalității de gen utilizând un punctaj care variază de la 0 (lipsă totală de egalitate de gen) la 100 (egalitate deplină a egalității de gen). Indexul este calculat pentru șase arii strategice, printre care și – stereotipurile și rolurile de gen. Figura de mai jos, ilustrează progresul din 2009-2021 atât pentru *Indexul Egalității de Gen* cât și pentru *Sub-Indexul cu privire la Stereotipuri și Roluri de Gen*. Putem observa că în perioada 2009-2019 nivelul egalității de gen legat de stereotipuri și roluri de gen era mai mic în comparație cu nivelul general al egalității de gen. Astfel spus, dimensiunea stereotipurilor de gen constituiau o cauză semnificativă a inegalității de gen. Începând cu anul 2020, nivelul inegalităților determinate de stereotipuri și roluri de gen depășesc nivelul egalității de gen. Încet, dar sigur, cetățenii și cetățenele din Moldova devin mai progresivi și mai puțin influențați de stereotipurile de gen.

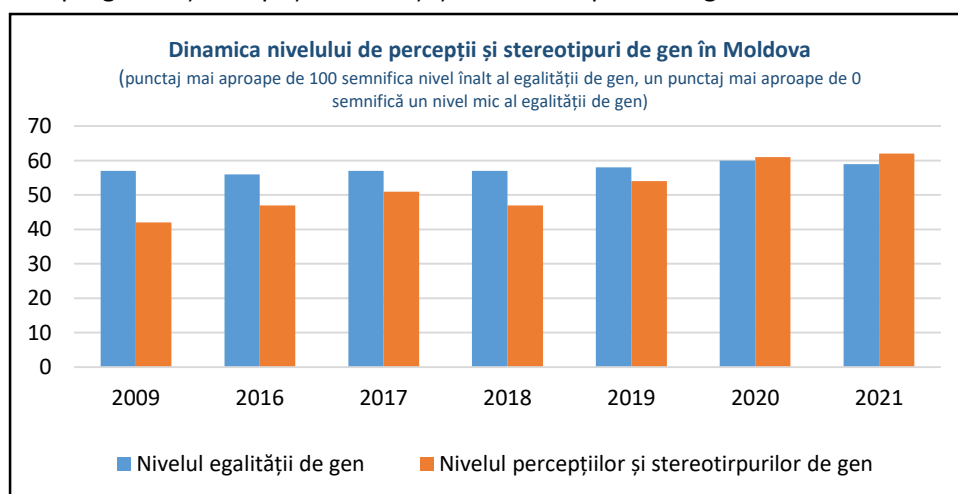

Figura 29: Dinamica nivelului de percepții și stereotipuri de gen în Moldova 2009-2021
Sursa: Calculele realizate de către CPD

37.Preferințele cu privire la reprezentarea bărbaților în poziții electiv se atenuază. Chiar dacă în continuare există o parte relevantă a cetățenilor care ar prefera un bărbat pentru funcții electiv la nivel local și național, acestea au tins să se reducă în ultimii 15 ani. În anul 2006 32% din cetățeni ar fi preferat un bărbat pentru funcția de deputat în anul 2021 această pondere a scăzut la 19%. Preferințele pentru un bărbat de a fi ales la președinție erau împărțite de 50% din populație, aceasta a scăzut la 29% în anul 2021.

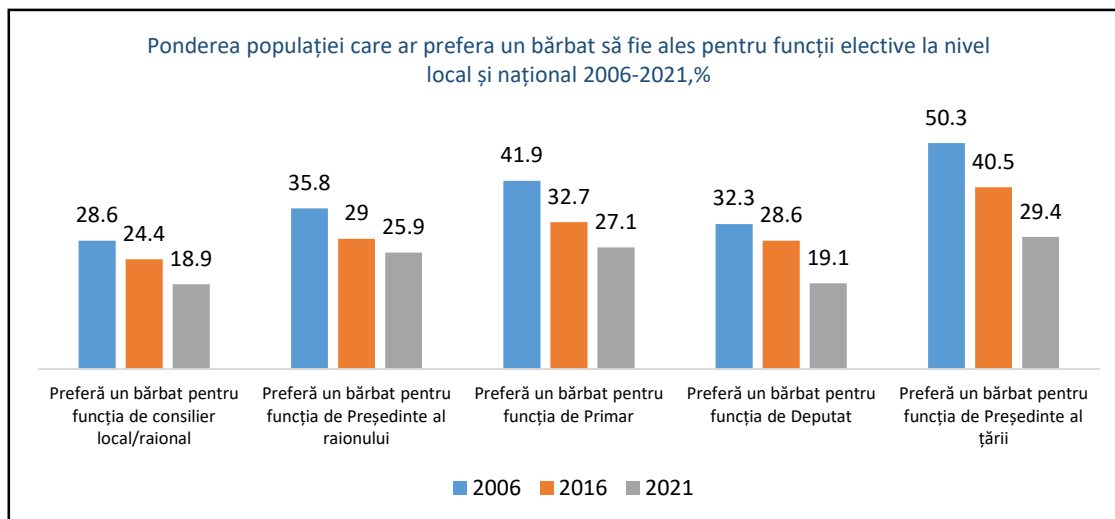

Figura 30: Ponderea populației care ar prefera un bărbat să fie ales pentru funcții electiv la nivel local și național 2006-2021,%

Sursa: Sondaj Național reprezentativ realizat de către CBS-Research la comanda CPD

Anexa 1: Metodologia sondajului de opinie

Cercetarea cantitativă s-a desfășurat prin metoda anchetei pe bază de chestionar la nivel național în rândul populației adulte.

- ☑ **Volumul eșantionului:** 1025 persoane cu vârstă de 18 ani și mai mult;
- ☑ **Eșantion:** stratificat, probabilist, bistadial;
- ☑ **Criterii de stratificare:** 13 regiuni geografice, care coincid cu unitățile administrativ teritoriale de până la revenirea la raioane, mediu rezidențial (urban-rural), mărimea localităților urbane (2 tipuri), numărul de populație ai localităților rurale (3 tipuri de localități rurale).
- ☑ **Eșantionare:** Volumele straturilor urbane și ale totalului pe regiuni (fostele județe), cât și volumele straturilor rurale au fost calculate proporțional cu numărul populației în conformitate cu datele comunicate de Departamentul de Statistică al Republicii Moldova.
Luând în considerație gradul sporit de implicare a populației RM în migrația forței de muncă, distribuția numărului de populație pe regiuni pe care a fost realizat design-ul eșantionului a fost ajustată la numărul de populație plecată la muncă peste hotarele țării, în baza datelor Anchetei Forței de Muncă, realizată de Biroul Național de Statistică.

Stadii de randomizare:

I. *Localitatea:* în cadrul straturilor ajustate, localitățile selectate (74) au fost stabilite în mod aleator, în baza unui tabel cu numere aleatoare.

II. *Familia:* numărul maximal de interviuri efectuate într-un punct de eșantionare a fost de 5. Familiile în care s-a realizat interviurile au fost selectate prin metoda rutei aleatoare, cu un pas statistic prestabilit.

III. *Persoana:* în cazurile în care în familiile selectate există mai multe persoane adulte, persoana interviuată s-a stabilit prin metoda celei mai apropiate zile de naștere.

- ☑ **Reprezentativitate:** eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, cu o eroare maximală de +3%
- ☑ **Perioada de culegere a datelor:** 19-24 iunie 2021. Interviurile au fost realizate la domiciliul respondenților. Chestionarul a fost redactat în limbile română și rusă, oferindu-se respondenților posibilitatea de a alege varianta.

În urma analizei structurii eșantionului obținut din teren, s-a constatat concordanța dintre distribuția populației cunoscută din datele statistice disponibile și cele obținute, în limitele abaterii statistice admisibile. O diferență s-a înregistrat în cazul structurii pe sexe, în sensul supra-reprezentării persoanelor de sex feminin și pe grupe de vârstă, în sensul sub-reprezentării tinerilor (18-29 ani). Cauza principală a acestor abateri ține de fenomenele de migrație a forței de muncă peste hotare.

Pentru corectare s-a recurs la ponderarea rezultatelor, astfel încât structura eșantionului luat în calcul să reprezinte media dintre distribuțiile înregistrate în statistica oficială și cea obținută în teren. Astfel, **rezultatele prezentate sunt ponderate.**

Anexa 2: Structura generală a eșantionului

		Total		Genul respondentului			
				Masculin		Feminin	
		Număr	%	Număr	%	Număr	%
Total		1025	100.0%	430	100.0%	595	100.0%
Genul respondentului:	Masculin	430	46.8%	430	100.0%	0	0.0%
	Feminin	595	53.2%	0	0.0%	595	100.0%
Vârsta respondentului:	18-29 ani	144	18.3%	77	20.9%	67	15.9%
	30-44 ani	234	28.6%	106	29.5%	128	27.9%
	45-59 ani	251	25.6%	114	26.6%	137	24.8%
	60 + ani	396	27.5%	133	23.1%	263	31.3%
Studiile respondentului:	Medii incomplete	130	11.1%	33	7.5%	97	14.3%
	Medii generale	398	39.1%	188	42.7%	210	35.9%
	Profesional tehnice	262	24.7%	103	23.8%	159	25.6%
	Superioare	235	25.1%	106	26.1%	129	24.2%
Ocupația respondentului:	Economic activ	394	44.7%	219	55.7%	175	35.0%
	Economic inactiv	631	55.3%	211	44.3%	420	65.0%
Nivelul socio - economic:	Nivel scăzut	383	33.3%	142	30.3%	241	36.0%
	Nivel mediu	323	31.6%	130	30.4%	193	32.6%
	Nivel înalt	319	35.1%	158	39.3%	161	31.4%
Mediu de reședință:	Urban	467	47.0%	196	47.8%	271	46.3%
	Rural	558	53.0%	234	52.2%	324	53.7%

Anexa 3: Structura eșantionului în dependență de nivelul de participare/interes în procesele electorale

		Total			Masculin			Feminin		
		Pasivi	Mediu	Activi	Pasivi	Mediu	Activi	Pasivi	Mediu	Activi
Total		39.5	40.1	20.3	36.1	39.8	24.0	42.5	40.4	17.1
Genul respondentului	Masculin	36.1	39.8	24.0	36.1	39.8	24.0	0.0	0.0	0.0
	Feminin	42.5	40.4	17.1	0.0	0.0	0.0	42.5	40.4	17.1
Virsta respondentului	18-29 ani	53.0	37.8	9.2	47.5	40.7	11.8	59.3	34.6	6.1
	30-44 ani	47.1	38.2	14.8	45.3	35.0	19.7	48.7	41.1	10.1
	45-59 ani	38.7	40.5	20.8	33.5	44.1	22.4	43.6	37.2	19.2
	60 + ani	23.5	43.3	33.2	17.1	40.4	42.5	27.6	45.2	27.3
Studiile respondentului	Medii incomplete	49.7	36.6	13.7	50.5	34.2	15.3	49.3	37.7	13.0
	Medii	39.8	44.7	15.5	31.3	45.8	22.8	48.6	43.6	7.8
	Profesional tehnice	35.6	34.6	29.8	38.3	33.5	28.2	33.3	35.6	31.1
	Superioare	38.5	39.9	21.6	37.8	37.5	24.7	39.1	42.2	18.7
Ocupatia respondentului	Economic activ	40.9	39.1	20.1	39.2	38.2	22.6	43.1	40.3	16.6
	Economic inactiv	38.4	41.0	20.6	32.2	42.0	25.8	42.2	40.4	17.4
Nivelul socio-economic	Nivel scazut	39.1	37.9	23.0	30.8	40.7	28.5	45.2	35.9	18.9
	Nivel mediu	37.8	41.7	20.5	34.7	39.4	25.9	40.3	43.7	16.0
	Nivel inalt	41.5	40.8	17.7	41.3	39.6	19.1	41.7	42.1	16.2
Mediu de resedinta	Urban	42.6	42.5	14.9	44.4	40.1	15.6	41.0	44.7	14.3
	Rural	36.8	38.0	25.2	28.6	39.6	31.8	43.8	36.7	19.5

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acesteia, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plener în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare
str. Armenească 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md